

(דף מ"ח ע"א) מיבְּעֵי לִיָּהּ, וַיִּמַן יי' אֶת יוֹנָה לְדָג, וְהוּא מְנַה הוּא דְמַשְׁדֵּר לִיָּהּ. אֶלֶּא וְדַאי, הוּא דָּג הוּא הָוָה מְנַה לְיוֹנָה, לְנִטְרָא לִיָּהּ מִן שְׂאֵר נֻגֵי יַמָּא, וַיְהִי גְנִיז בְּגוּיָהּ. וְכִינּוּן דְאֶעֱלִיָּהּ בְּגוּיָהּ, חֲמָא יוֹנָה בְּמַעוּזֵי, פּוֹתֵיָא דְאֶתֶר יַמָּא (נ"א פּוֹתֵיָא דְאֶתֶר דְּמַעוּזֵי) כְּמוֹ הִיכְלָא רַבְרָבָא, וְתַרְוֵי עֵינֵי דְהוּא נֻנְא, דְנִהְרִין בְּשַׁמְשָׁא, וְאֶבְן טָבָא הָוָה בְּמַעוּזֵי, דְנִהְיֵר לִיָּהּ, וְהָוָה חָמֵי כָּל מַה דִּי בְּיַמָּא וּבְתַהוּמוּי.

וְאִי תִימָא, אִי הָכֵי, מָאִי דְכְּתִיב, (יונה ב) קָרָאתִי מְצָרָה לִי, הָא לָא אֶתְחַזֵּי, דְכָל הָאִי רוּחָא הָוָה לִיָּהּ. אֶלֶּא וְדַאי, פִּינּוּן דְאֶחָמֵי לִיָּהּ הוּא נֻנְא, כָּל מַה דִּי בְּיַמָּא וּבְתַהוּמוּי, מִית, דְּלָא יְכִיל תְּלַת יוֹמִין לְמַסְבַּל. כְּדִין עָקַת לִיָּהּ לְיוֹנָה.

דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פִּינּוּן דְחֲמָא יוֹנָה כָּל הוּא רוּחָא, הָוָה חֲדָי. אָמַר קְדוּשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּמַה תְּבַעֵי יִתִּיר, לְהָא אֶעֱלֵנָא לָךְ הָכָא. מַה עֲבַד, קָטַל לְהוּא נֻנְא וּמִית, וְכָל שְׂאֵר נֻגֵי יַמָּא, הוּוּ סַחְרֵי סַחְרֵינִיָּה דְהוּא נֻנְא, דָּא נְשִׁיךְ לִיָּהּ מִהָאִי גִיסָא, וְדָא נְשִׁיךְ לִיָּהּ מִהָאִי גִיסָא. כְּדִין חֲמָא יוֹנָה גְרַמוּי בְּעָאקוּ, מִיַּד וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֵל יי'.

בְּקַדְמֵיָא דָּג, וְהַשְׁתָּא דָּגָה. כְּמַה דְאֶתְ אָמַר, (שמות ז) וְהִדְגָה אֲשֶׁר בִּיאֹר מִתְּהָ. וּכְדִין כְּתִיב, קָרָאתִי מְצָרָה לִי. וְלָא כְּתִיב הִיִּתִּי בְּצָרָה, אוֹ יִשְׁבַּתִּי בְּצָרָה, אֶלֶּא קָרָאתִי, מִהוּא עָקוּ דְעָאקוּ לִי נֻגֵי יַמָּא. מְבַטְן שְׂאוּל שְׁוַעֲתִי, דְהָא מִית. וְלָא כְּתִיב מְבַטְן חֵי, אוֹ מְבַטְן דָּג, אֶלֶּא דְוַדַּאי הָוָה מִית. פִּינּוּן דְצִלֵּי צְלוּתִיָּהּ, כְּבִיל לִיָּהּ קְדוּשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְאֶחֱוִיָּהּ לִיָּהּ לְהָאִי נֻנְא, וְאֶפִּיק לִיָּהּ לְיַבְשַׁתָּא לְעֵינֵיהוֹן דְכָלֶּא. דְכְּתִיב, וַיֹּאמֶר יי' לְדָג וַיִּקַּא אֶת יוֹנָה. וְחָמוּ בְלָהוּ, עֲבִידְתָּא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב, וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֵל יי' אֱלֹהֵי מִמְּעֵי הַדְּגָה, לְאֶתֶר דְהָוָה קָשִׁיר בֵּינָה, מִשְׁמַע דְכְּתִיב יי' אֱלֹהֵי, וְלָא כְּתִיב וַיִּתְפַּלֵּל אֵל יי' וְלָא יִתִּיר, אֶלֶּא יי' אֱלֹהֵי. אוֹף הָכָא, וַיֹּאמֶר יי' אֵל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. אֵלֵי דִיִּיקָא.

דְבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. וַיִּסְעוּ מִלְּאֵסְנָאָה מְלִין, לָאוּ עֵידְנָא דְצְלוּתָא הַשְׁתָּא. וַיִּסְעוּ, וְכִי לָאן אֶתֶר פְּקִיד לֹון דִּינְטְלוֹן, דְהָא עַל יַמָּא הוּוּ שְׂרָאן. אֶלֶּא אֶתְדֵר לְעִילָא, דְכְּתִיב מַה תִּצְעַק אֵלַי, דְהָא כְּלָהוּ בְּאֶתֶר דָּא קְיִימִי. וְעַל דָּא וַיִּסְעוּ, יִנְטְלוֹן מִן דָּא, דְלָאוּ עֵדְנָא הוּא. (ס"א אֶלֶּא בְעֵתִיקָא תְלִיָּא מְלָתָא).

וְאֶתֶר הָרַם אֶת מִטְרָה וְגו'. (שמות יד) הָרַם אֶת מִטְרָה, דִּי בֵיהּ רְשִׁים שְׁמָא קְדִישָׁא, אַרְבִּין יָדָהּ בְּסִטְרָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא, וְכִינּוּן דִּיחֲמוֹן מִיָּא שְׁמָא קְדִישָׁא, יַעֲרְקוֹן מִנִּיָּהּ. וּמְקַמִּיָּה (נ"א קְמִיָּה) וְעַל דָּא, וְנִטְהָ אֶת יָדָהּ, לְסִטְרָא חֲדָא, דְסִטְרֵין אַחֲרֵינֵין דְהוּא מִטְהָ, אַצְטְרִיךְ לָךְ לְמִינֵין (נ"א לְמִלִּין) אַחֲרֵינֵין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חֲמִינָא, דְזַמְנִין אֶתְקַרֵּי הָאִי מִטְהָ, מִטְהָ אֱלֹהִים, וְלְזַמְנִין אֶתְקַרֵּי מִטְהָ דְמִטְהָ. אָמַר ר' שְׁמַעוֹן (תרי הווי וְהָכֵי אוֹקִימָנָא) בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא, שְׁפִיר קָאמַר, דְכְּלָהוּ חַד, בֵּין תִּימָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּבֵין תִּימָא דְמִטְהָ, וְהָאִי מִטְהָ, לְאֶתְעֵרָא סִטְרָא דְגַבְוֵרָה. וְעַל דָּא, וְנִטְהָ אֶת יָדָהּ, יָדָא דְשְׁמָאֵלֶּא, דְאִיְהוּ בְּסִטְרָא דְגַבְוֵרָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְוִי לֹאִינּוֹן דְּלֹא חָמְאֵן, וְלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרֵייתָא, וְאוֹרֵייתָא קָאִירִי קָמִייהוּ בְּכָל יוֹמָא, (ס"א וְלֹא יִדְעִין) וְלֹא מִשְׁגִּיחִין. תָּא חֲזִי, בְּסִטְרָא דְגַבְוֵרָה מִתְעָרִי מִיָּא בְּעַלְמָא, וְנִפְקִי מִיָּא, וְהִשְׁתָּא בְּעִי קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְנִגְבָּא מִיָּא, אִמְאִי וְנִטְהָ אֶת יְדָהּ, דְּאִיהוּ שְׂמָאֵלָא.

אֵלָא הָרִם אֶת מַטְּהָ, לְנִגְבָּא מִיָּא. וְנִטְהָ אֶת יְדָהּ, לְאֶתְבָּא מִיָּא, לְאֶתְעָרָא סִטְרָא דְגַבְוֵרָה, וְלֹאֶתְבָּא מִיָּא עַל מַעְרִים. וּבְגִין כֵּהּ, תְּרִין מְלִין הָכָא, דְּכִתְיב הָרִם אֶת מַטְּהָ, וְנִטְהָ אֶת יְדָהּ עַל הַיָּם וּבִקְעָהּ.

וְהָא תְּהוּמִי הוּוּ. אֵלָא קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, עֶבֶד נִיסָא גּוֹ נִיסָא, כְּמָה דְּאֶת אָמַר (שְׁמוֹת טו) קָפְאוּ תְּהוּמוֹת בְּלֵב יָם. וְהוּוּ אֶזְלִין בִּיבְשָׁתָא כְּגוֹ יָמָא, הָדָא הוּא דְכִתְיב וַיִּבְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בִּיבְשָׁה. (דף מ"ח ע"ב)

וַיִּסַּר אֶת אוֹפְן מְרַכְבְּתֵינוּ. (שְׁמוֹת יד) רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א) וְאֶרְאֵה הַחַיִּית וְהִנֵּה אוֹפְן אֶחָד בְּאֶרְצֵי אֶצֶל הַחַיִּית. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּנָהּ וְאֶתְמַר, אֲבָל תָּא חֲזִי, קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא כְּכּוֹלָא אֶתְחֲזִי שְׁלִטְנוּתָא דִּילֵיהּ, וְשְׁלִטְנִיהּ דִּי לֹא תַעֲדִי לְעֵלְמָא וְלַעֲלָמִי עַלְמִין.

וְעָבִיד שׁוֹלְטְנוּתָא בְּאֶבְהוֹן, נָטַל לְאֶבְרָהָם, וְקָיִים בֵּיהּ עַלְמָא, דְּכִתְיב, (בְּרֵאשִׁית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, וְאוֹקְמוּנָהּ. נָטַל יִצְחָק, וְשָׁתִיל בֵּיהּ עַלְמָא, דְּאִיהוּ קָיִים לְעַלְמִין, הָדָא הוּא דְכִתְיב, (בְּרֵאשִׁית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אֲקִים אֶת יִצְחָק. נָטַל יַעֲקֹב, וְאוֹתְבִיהּ קָמִיהּ, וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּתַדִּיהּ, וְאֶתְפָּאֵר בֵּיהּ, הָדָא הוּא דְכִתְיב, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּהּ אֶתְפָּאֵר.

וְתָא חֲזִי, יַעֲקֹב אֶחִיד בְּאִילָנָא דְחַיִּי, דְּלִית בֵּיהּ מוֹתָא לְעַלְמִין, דְּכָל חַיִּין בְּהַהוּא אִילָנָא אֲשֶׁתְּכָלְלוּ, וַיְהִי חַיִּין לְכָל אֵינוֹן דְּאֶחִידֵן בֵּיהּ. וּבְגִין כֵּהּ, יַעֲקֹב לָא מִית. וְאִימְתִי מִית, בְּשַׁעֲתָא דְכִתְיב, (בְּרֵאשִׁית מט) וַיֵּאסֹף רַגְלָיו אֶל הַמַּטָּה. הַמַּטָּה, כְּמָה דְּאֶת אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) הִנֵּה מַטְּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה, בְּגִין דְּבַחֵאִי מַטָּה כְּתִיב, (מְשִׁלִּי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מוֹת, וּבְגִין כֵּהּ וַיֵּאסֹף רַגְלָיו אֶל הַמַּטָּה כְּתִיב, כְּדִין וַיִּגְוַע וַיֵּאסֹף אֶל עַמּוּיוֹ. וְעֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְיַעֲקֹב שְׁלִימוֹ דְּאֶבְהוֹן, הָדָא הוּא דְכִתְיב, (ישעיה מ"א) יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיהּ.

תָּא חֲזִי, כָּל מִשְׁרַיִין דְּלַעֲיָלָא, וְכָל אֵינוֹן רְתִיכִין, כְּלָהוּ אֶחִידֵן אֶלִין בְּאֶלִין, בְּרַגְזִין בְּדַרְגִין, אֶלִין עַלְאִין וְאֶלִין תַּתְאִין. וְחִינוּתָא קִדְשָׁא עַלְיָהּ, וְכָלְהוּ אוֹכְלוּסִין וּמִשְׁרַיִין, כְּלָהוּ נְטִלִין תַּחוֹת יְדָהּ, עַל מִימְרָהּ נְטִלִין, וְעַל מִימְרָהּ שָׂרָאן.

וְדָא הוּא חִינוּתָא, (ס"א עֲלָאָה קִדְשָׁא) דְּכָל שָׂאֵר חִינוּתָא, אֶחִידֵן בָּהּ וְאֶשְׁתַּלְשְׁלוּ (ס"א וְאֶשְׁתַּכְּלְלוּ) בְּגִינָה כְּמָה חִינוּן לְחִינוּן (ס"א אֶלִין סְלָקִין וְאֶלִין נַחְתִין) וְאֶתְאֶחֶדֵן בְּרַגְזִין בְּדַרְגִין, וְכָלְהוּ עַלְאִין וְתַתְאִין אֶזְלִין וְשָׂאֲטִין בְּיָמָא, הָדָא הוּא דְכִתְיב, (תְּהִלִּים קד) זֶה תֵּימָּ גְדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר וְגוֹ.

וְכַד סְלִיק יָמָא גְלַגְלוּ, כְּלָהוּ אַרְבִּין סְלָקִין וְנַחְתִין, וְזַעְפָּא אֲשֶׁתְּכַח, וְרוּחָא תְּקִיפָא אֶזְלָא עַלְיָה בְּתַקִּיפּוֹ. וְנוֹנִי יָמָא מִתְבַּדְרִין לְכָל סִטְרָא אֶלִין לְמִזְרַח, וְאֶלִין לְמַעְרָב, אֶלִין לְצַפּוֹן, וְאֶלִין לְדָרוֹם. וְכָל אֵינוֹן בְּנֵי עַלְמָא, דְּחָמְאֵן רְשִׁימָא עַלְיָהּ, נְטִלִין לֹון, וּבְלַעֲיִן לֹון בְּקַפְטִירִי עַפְרָא.

וְכָל אַרְבֵּיין לֹא נִטְלִין מֵאַתְרֵיהוּ, וְלֹא סִלְקִין וְנַחְתִּין, בַּר מַהֲהוּא שְׁעָתָא, דְּאֵתִי חַד דְּבִרָא בְּיַמָּא,
וְיַדַּע לֹא־שְׁלֵמָא רִיחָא דְזַעְפָּא דְיַמָּא, פִּינּוּ דְסִלְקִי דָא עֲלֵיהּ דְיַמָּא, נְשִׁכִיד מְרוּגְנָא, וְנִיחָא אֲשַׁתְּכַח,
וְכַדִּין בְּלָהוּ אַרְבֵּיין אֲזִלִין בְּאַרְחַ מִישַׁר, וְלֹא סָטָאן לְיַמִּינָא וּשְׂמָאלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד)
שָׁם אָנֹכִית יִהְיֶכְחֹן לְאִיתָן זֶה יַעֲרַת לְשַׁחֵק בּוֹ. זֶה דְיִיקָא. וְכָל נוּגֵי יַמָּא מִתְּפַנְשִׁין לְאַתְרֵיהוּ. וְכָל
אֵינּוּן חִיּוּן חֲדָאן עֲלֵיהּ, וְחִיּוּן חִקְלָא עֲלֵאָה חֲדָאן, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב מ) וְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה
יִשְׁחָקוּ שָׁם.

תָּא חֲזִי, פְּגוּנָא דְלַעֲיָלָא, אֵית לְתַתָּא. פְּגוּנָא דְלַתַּתָּא, אֵית בְּיַמָּא. פְּגוּנָא דְלַעֲיָלָא, אֵית לַעֲיָלָא
בְּיַמָּא עֲלֵאָה. פְּגוּנָא דְלַעֲיָלָא אֵית לְתַתָּא. פְּגוּנָא דְלַתַּתָּא, אֵית בְּיַמָּא תַתָּאָה.

גּוּפָא דְהַהוּא יַמָּא, הָא אַתְעֲרָנָא לְחַבְרָנָא, אֲוֹרְכָא וּפּוּתֵינָא, רִישָׁא וְדַרְעִין וְשַׁעְרֵי גּוּפָא, כְּלָא
כְּמָה דְאַצְטְרִיד, וְכְלָא בְשִׁמְיָה אַתְקֵרִי. וּכְגוּנָא דָא לְתַתָּא לְיַמָּא דְלַתַּתָּא, הָכִי נָמִי רִישָׁא דְיַמָּא,
וְדַרְעִין דְיַמָּא, וְגּוּפָא דְיַמָּא.

פְּתִיב (בראשית מט) זְבוּלוֹן לְחֹזֶף יָמִים יִשְׁכּוֹן. וְהָא יַמָּא חַד הָוָה בְּעַדְבֵיהּ אֵלָא מָאִי לְחֹזֶף יָמִים, וְדָאִי
אוּקְמוּהָ חַבְרָיָא בְּרָזָא עֲלֵאָה. וְיִרְכַתּוּ עַל צִידוֹן, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (שמות א) יוֹצֵאִי יָרֵךְ יַעֲקֹב. זְבוּלוֹן
שׁוּקָא דְיַמִּינָא דְגּוּפָא הָוָה, וַיִּם פְּנֵת הָוָה בְּעַדְבֵיהּ, וּמַהֲכָא אֲשַׁתְּכַח חֲלוּזִין לְתַכְלָתָא.

תָּא חֲזִי, כְּמָה רְתִיבִין עַל רְתִיבִין אֲשַׁתְּכַחוּ, וְנִלְגְלוּי דְרְתִיבָא רְהִטִין בְּבַהִילוֹ, וְלֹא מִתְעַכְבִּי אֵינּוּן
סְמִכֵי רְתִיבָא, לְנִטְלָא עֲלֵיהוֹן. וְכֵן בְּלָהוּ. (נ"א וְהָא וַיִּנְהַגְהוּ בְּכַבְדוֹת בְּבַהִילוֹ) תָּא חֲזִי, רְתִיבָא דִי מְמַנָּא עַל
מְצָרָאִי, (אי תימא) אוּקְמוּהָ, רְתִיבָא שְׁלִימָתָא לֹא אֲשַׁתְּכַח, דְּהָא כְּתִיב וַיִּסַּר אֶת אוֹפֶן מְרַכְבוֹתָיו, כְּמָה
רְתִיבִין הָוּוּ, דְהוּוּ נִטְלִין עַל חַד סְמִיד גְּלַגְלָא, דְאַתְפְּקֵדוּ עֲלֵיהוּ, פִּינּוּ דְאַתְעֲבֵר הָאִי מְשׁוּלְטָנוּתָא
דִּילֵיהּ, בְּלָהוּ רְתִיבִין אַתְעֲבֵרוּ מְשׁוּלְטָנֵיהוֹן, וְלֹא נִטְלוּ. כְּדִין בְּלָהוּ לְתַתָּא אַתְעֲבֵרוּ מְשׁוּלְטָנוּתָא,
דְכְּתִיב, (ירמיה מו) עַל מְצָרִים וְעַל פְּרָעָה וְעַל הַבְּטָחִים